

LITERATURA

ARTS

CIENCIES

Periòdich catalanista

SURT ELS DIJOUS

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Plaça del Teatre, 6, entresol.

NÚMERO CORRENT. 20 CÈNTIMS.

» ATRASSAT, AB FOLLETINS. . 40 »
» » SENSE FOLLETINS. 25 »

SUMARI:

Tinguem serenitat, per Joseph M.ª Rosich.—Toros, per Oriol Martí.—Quelcòm de poètica, per Geroni Zanné.—Cabàs de pobre (un Os), per F. Pujolà y Vallès.—Els Articles d'en Joan Maragall, per R. Miquel y Planas.—Preludi, per Joan Vergès y Barris.—Per ull de garbell, per Emili Tintorer.—Companyys, per Sebastià Junyent.—Notes bibliogràfiques, per Arnau Martínez y Serriñà.—Noves.

FOLLETÍ:

SOLITUT, per Victor Català.—Plech 40.

DAFNIS Y CLOE.—Traducció catalana.—Plech 4.

havem referit se generalisés, y per això, sense deixar de vista lo altre, entenem que deu iniciarse una vigorosa campanya pera combatrel, donchs seria realment deplorable que justament aquells que creuen—y no sense fonament—que la tasca del Catalanisme es més costosa y llarga de lo que molts se pensen, desdissin devant de contrarietats que, per molt dolorós que sia reconèixerho, s'ha de convenir que tenen explicació en una pila de fets qu'en més o en menys influeixen a tot arreu y molt més en els pobles decrepits o poch cultes.

Tots acceptem que aquest temperament de divisió en partits y colles y capelletes es la característica d'aquells a quins tractem de combatre y educar, però ¿no es menys cert també qu'es defecte característich d'ells, y tal volta més deplorable, la inconstància dels que pretencia dirigirlos, ab l'aggravant de qu'en aquests es més inexcusable?

Siguem rahonables. Es sensible, molt sensible que aquest esperit de banderia delmi encara tan vigorosament els rengles del Catalanisme. Som els primers en dòldrens de que tan poch s'hagi avençat en aquest sentit, però no podem menys de reconèixer—y ab nosaltres creyem que tots els nacionalistes de bona voluntat—que no es el millor modo de corretgirho entregarse irreflexivament a planys, tan sincers com vulguin,

TINGUEM SERENITAT

Per molt domini que un tingui de si meteix y per convençut que sia, difícilment hi ha qui pugui sostreures en determinats moments al pessimisme.

Ara meteix, molts catalanistes conscients y de cor se senten tan fonament desencorajats devant de la innegablement pertorbadora divisió del Catalanisme, que qualsevol diria que quelcòm desconegut e imprevist ha vingut a deturar per sempre 'son procés de nacionalisació de Catalunya. Precisament nosaltres creyem que, més gran que la meteixa divisió que acabem de senyalar, seria que aquest desencorajament a que'ns

però immensament pertorbadors quan les circumstancies adverses, a que està subjecte tot moviment humà, fan més necessaria la enteresa y la serenitat en aquells que, allunyats de les miseries humanes, aspiren a un ideal superior.

Que no'ns separèm may de l'idealisme, proclamen molts. Y a continuació, pera justificar el seu clam, afegeixen: Què hi fa que no arribèm may a assolir la seva implantació! Es bonich això veritat? ¿Però es humà? Per anys y sigles d'acció educadora que's passessin, al dia que tractessim de lluytar ab la realitat, topariam ab idèntichs obstacles que ara.

Y no s'entengui que ab això volguèm dir que dèu renunciarshi a aquesta acció educadora. Ben lluny de nosaltres aquesta opinió. Lo qu'entenèm dèu ferse precisament, es realitzarla més vigorosa, harmonisarla, però a l'ensem humanisarla. Opinèm qu'en presencia dels casos patològich-socials que debiliten l'organisme nacionalisador, dèu conservar-se la serenitat: Estudiar reflexivament les seves causes, tenir en compte que com a medi curatiu d'aquesta mena de malalties difícilment pot apelarse a l'amputació per allò de que seria pitjor el remey que la continuació del mal, y sobre tot, no oblidarse may de que som homes y per lo tant, de que com a tals pesen constantment sobre nosaltres una pila d'influencies a les que quasi bé no més qu'espontaniament ens podèm sostreure.

Nosaltres creyèm que dintre del Catalanisme hi ha moltes personalitats que senten aquesta necessitat y's daleixen per portar a terme una acció en el sentit qu'hem exposat. Y creyèm més, creyèm que una crida, inspirada en aquest criteri, endreçada a tots els nacionalistes per les més autorisades veus, acoblaria a son voltant un estol d'adeptes disposats a lluytar resoltament per l'avenç positiu del Nacionalisme.

No més cal molta perseverància, y cal també estar fonament convençut de qu'en tota obra humana hi ha quelcòm d'inevitable per perjudicial que sia. Y aquest convenciment dèu traduhirse en una gran altesa de mires y manifestarse per un ample esperit de concòrdia, donchs moltes vegades lo erroni y fins lo que aparentment sembla producte de

la mala fe, no més es fill d'una desviació sempre perdonable, o de la influencia del medi ambient.

Ja ho havèm dit al principi: difícilment hi ha qui pugui sostreures al pessimisme en determinats moments, però tampoch ens cansarèm de repetirho: tinguèm serenitat.

JOSEPH M.ª ROSICH

II TOROSII

«Es una fiesta española
que corre de prole en prole
y el gobierno no la abole
ni habrá nadie que la abola.»

A manca d'altres assumptos, la premsa omple planes y més planes tractant del dictamen del Concèll d'Estat favorable a la celebració de *corridos de toros* en diumenge.

¿Ens ha de causar això estranyesa? No, si ens fem càrrech de que som a Espanya y de que aquí quan per casualitat algú encerta una cosa, no falta qui procuri per tots els medis esguerrarlo, pera que no pugui dirse que s'ha fet quelcòm de bo.

No'n fa pas pochs d'anys que ab més o menys constancia ve trevallantse pera acabar d'un cop ab aquell espectacle que'ns rebaixa als ulls dels paisos cultes, y que per això meteix els *castilas* han calificat de *nacional*. Inútils han sigut tots els esforços dels adversaris més decidits.—*No toqueis á los toros, no toqueis la marina* y el *nolli me tangere* era la rahó suprema que alegaven sos partidaris *enragés* a manca de més sòlides rahons. Un dels arguments de que solien servirse pera taparnos la boca era qu'estant ben arrelat en les costums del poble no podia ésser suprimit sense causar una fonda pertorbació.

Donchs bé; la desgraciada lley del descans dominical, ha vingut a demostrar la falsestat d'aytal rahonament. Una festa que ha rebut una ferida mortal no més prohibint sa celebració un dia cada setmana, no pot pas tenir uns fonaments tan macisos com sos partidaris suposaven. Diguin més bé que'l públich hi anaya tan sols per rutina, pera passar la estona, donchs suprimida la ocasió gayrebé ha quedat suprimit el pecat, y després de tot no ha ocorregut cap d'aquells catclismes ab que'ns amenaçaven.

Altremet sempre hi haurèm guanyat quel-

còm: lo saber que a la mà del govern està treure d'una vegada la nota infamant que tant sovint els pobles civilisats ens tiren per la cara. Per lo demés, no cal pas que'ns fem ilusions. Ja he dit qu'aquí may se pot fer una cosa ben feta. De tota la lley del des-cans dominical, això era lo ùnic verament digne de lloança, y per això meteix serà l'únic que's treurà, aré'l Concèll d'Estat y més tart el Govern, sens dubte, escoltant les interessades súplices d'aquelles tan castices personalitats que volen a tota costa continuar la historia d'Espanya (pot ser per la pressa que tenen d'acabarla) ho esborraran d'una plomada.

Y la cosa no serà pas gens difícil. Si s'ha-gués dit com calia: «considerant que les *corridas de toros* són un espectacle barbre, cruel, selvatge y desmoralisador, queden per sempre més suprimides» aleshores els defensors de la festa nacional, haurien tingut de presentarse ab la cara descoberta, revelant que anteposaven llurs interessos y gustos particulars, al interès d'alta moral y de superior higiene social que reclamen la desaparició d'aquella festa indigna, però com que nostres lleisladors tenen la gracia (a la fi espanyols) de no poguer tocar una cosa que no la espatllin, proposantse assolir un fi lloable, y atacar un mal força perillós, no s'atreveren a usar un medi directe y enèrgich, sinó que recorregueren a procediments coberts y dissimulats y així han donat pretext a que's reclamés contra una lley que considerava de pitjor condició els *toros* que'ls altres espectacles, y com que (externament) l'argumentació es llògica, donats els motius invocats, y prescindint de la rahó moral, no trova justificació el precepte legal.

¿Quin dia hi haurà un govern que tingui la suficient enteresa pera atacar d'arrel la maula, y pera no fer cas dels que volen lucrar a despeses del embrutiment del poble? ¿Què són els interessos d'uns quants particulars enfront del bé de tot un poble? Els propietaris dels torjns que'ls dediquin a millor objecte, escoles, fàbriques, magatzems, grangers; els *ganaderos* que procurin poguer fornir als escorxadors d'un bestiar triat, y faràn bona obra, donchs l'alimentació sanitària es la base principal de la salubritat pública. ¿Y dels *toreros*? Crech que d'aquests no val

la pena d'ocuparsen; els que sàpiguen y vulguin trevallar no'ls hi mancarà feyna, els que no siguin bons pera cap ofici, ab una mica d'influència, ya podran enquibirse en el Cos d'ordre públich o similars, o en alguna oficina de l'Estat.

Volguer sostenir les *corridas* pera que menjin aquesta gentussa, seria molt més injust que pretendre mantenir un foc d'infecció en una ciutat pera donar feyna als metges, apotecaris y enterramorts.

—
Escrites aquestes ratlles lleigeixo en el *Brusi* d'avuy, un escrit que no puch estarme de copiar:

UN SIGLO ATRÁS

DIARIO DE BARCELONA DEL 4 DE MARZO DE 1805

Real cédula de S. M. y Señores del Consejo, dada en Aranjuez, á 10 de Febrero de 1805, por la qual se prohíben absolutamente en todo el Reyno, sin excepción de la Corte, las fiestas de toros y novillos de muerte, con lo demás que se expresa. Véndese en Madrid en la imprenta Real. En esta Real Cédula se manifiesta que estando prohibido por el capítulo sexto de la Real pragmática de 9 de noviembre de 1785 las fiestas de toros de muerte en todos los pueblos del Reyno, á excepción de los en que hubiere concesión perpetua ó temporal con aplicación á productos de beneficencia; y que en cuanto á éstos debiera examinar] el Consejo el punto de subrogación de equivalente ó arbitrios, antes que se verificase la suspensión de ellas y proponerlo para la conveniente resolución; han sido repetidas las reales órdenes en que el Rey ha manifestado sus deseos de, la más puntual observancia de dicha disposición; pero á pesar de ellas se han obtenido licencias con aparentes títulos de piedad y utilidad pública, y se han hecho casi continuos los recursos de esta clase.

«Con ocasión de algunos de ellos, dice S. M. en la Real Cédula, que remitió al Gobernador del mi Consejo, Conde de Montarco, me manifestó con el celo que acostumbra los males políticos y morales que resultan de tales espectáculos. Y habiendo remitido este informe á consulta del mi Consejo pleno me hizo presente en 20 de diciembre último lo resultante del voluminoso expediente formado en él desde el año de 1771, y lo propuesto por mis Fiscales, exponiéndome la importancia de que me sirviese abolir unos espectáculos, que al paso que son poco conformes á la humanidad que caracteriza á los españoles, causan un conocido perjuicio á la agricultura por el estorbo que oponen al fomento de la ganadería vacuna y caballar, y el atraso de la industria por el lastimoso desprecio de tiempo que ocasionan en días que deben ocupar los artesanos en sus labores. Y por mi Real resolución á la expresada consulta, conformándome con el parecer del mi Consejo, al mismo tiempo que he denegado la concesión de las licencias que estaban pendientes, he tenido á bien prohibir absolutamente en todo el Reyno, sin excepción de la Corte, las fiestas de toros y novillos de muerte, mandando no se admita recurso ni representación sobre este particular; y que los que tuvieran concesión perpetua ó temporal, con destino público de sus productos útil ó piadoso, propongan arbitrios equivalentes al mi Consejo, quien me los haga presentes para mi soberana resolución.»

Això passava ara fa cent anys. Els que visquin d'aquí una centuria ¿hauran sigut més sortosos que nosaltres? ¿Quedaràn les *corridas de toros* sols com un recort de les èpoques barbres, o continuaràn essent el número obligat del programa oficial en totes les festes populars o reials de l'Estat espanyol? Es difícil profetisarho. ¡Qui sab lo qu'en quedarà de tot això quan acabi el present sigle!

ORIOI MARTÍ

QUELCOM DE POETICA

Els poetes tantost deixen volar hiperbòlicament la imaginació, deixant les imatges y fentne una serie de variacions indefinides; tantost concentren en un vers la major suma de poesia (o sigui de substancia) possible. La naturalesa de l'assumpte es l'arbitre absolut. El poeta, mestre en l'art de concentrar, esdevé, baix l'imperi de la necessitat poètica, deixat y difús. El poeta que tan sols expressa sos sentiments y emocions ab formes pomposes y magnifiques, pot, ab un sol vers, produhir un ver moment estètic. Parlém del cas en que abdós poetes siguin poetes de debò.

L'amplificació y la concentració en poesia no acostumen marxar paralelament, diuen els crítics; sinó en moments excepcionals. Però aquests moments excepcionals són freqüents, y's realisen sovint en un meteix poeta. (En D'Annunzio n'es un exemple). Així veyém (seguint als crítics) que a la concentració dantesca (*La Commedia* malgrat ses dimensions es un model de concentració poètica), segueix la dolça fluidesa del Petrarca, una mena d'amplificació tendra y suavíssima. A l'amplificació pomposa y magnífica d'en Victor Hugo, segueix la poètica forma escultural de l'Heredia, mestre entre'ls mestres en el difícil art d'expressar els conceptes poètics ab justesa absoluta. A la empena lírica de l'Espronceda, segueix la imponderable y potser may superada concentració lírica de Bécquer, el poeta hispànic que més emocions ens ha suggerit ab menys medis d'expressió.

L'amplificació poètica sol existir de dues maneres distintes: Petrarca y Victor Hugo les representen respectivament. Petrarca, al amplificar la forma poètica la esperitualisa; un místich encis li fa trobar noves y vapores formes musicals en el llenguatge corresponents a igual nombre de vibracions animiques... Y allavors la dolçíssima parla

del si s'espandeix com una inundació benèfica, sens onatges ni esvalots. L'amplificació petrarquesca té la dolcesa y serenor d'una aubada primaveral. El dolç Petrarca desenrotlla'l concepte poètic tal com se desenrotlla ab tranquila majestat una melodia de Carissimi o de Gluck. Es una amplificació de bon gust, una exquisitat, un raig impalpable y durader d'essencia poètica escampat pels versos: el dolç Petrarca ennobleix tot lo que toca, ab aquell gest seu de noble senyoria y distinció, preludi del proper Renaixement.

Al contrari, en Victor Hugo es el princep de l'amplificació pomposa. Es mestre en la hipèrbole, sa fantasia no té fites, son llenguatge s'enlayra vertiginós en cerca del contrast, de lo sorprenent: en Victor Hugo es el rey de les metàfores, el prodigiós domptador de la llengua francesa que pera ell no té dificultats ni secrets. Admira la manera com en Victor Hugo augmenta o disminueix la aparença de les coses, les transformacions que les hi fa sofrir, la suprema indiferencia ab que hi juga... L'amplificació de Victor Hugo es una amplificació potent, així com la del Petrarca es dolça y suau. En Victor Hugo amplifica ab tots els timbres de la orquestra moderna: Francesco Petrarca's val tan sols d'un dolçissim *hautbois* y de qualques instruments de corda... Y potser parla'l poeta dels *Trionfi* ab més intensitat y emoció que'l geganti cantayre de *La Légende des Siècles*. ¡Pot tant el sò de l'*hautbois*!

L'amplificació, llençada al galop pel curs de la historia de la poesia, assoleix finalment moments de bogeria y de frenesi; en Verhaeren avuy sembla ja haverne arribat al *sumum*. Y com que'ls extrems se junten quasi sempre, en Verhaeren, a força d'amplificar, concentra:

Une aveugle s'appuie à la muraille
Et vend de la lumière en des boîtes d'un sou.

Però creyém que la concentració en poesia (no ho assegurém, no fem més que creureho) val més que l'amplificació. El do de concentrar més essencia poètica en menys paraules es propi dels escullits y predilectes de les Muses.

En llengues modernes, Dant Alighieri concentra en cada tersina de sa *Commedia* efluis eterns de poesia: ha trobat frases d'intensitat poètica imponderable. La llegenda escrita al *sommo* de la porta infernal (*Dell'Inferno*, Cant III), es un exemple de concentració poètica:

Per me si va nella città dolente,
Per me si va nell'eternal dolore,
Per me si va tra la perdute gente,
Giustizia mosse'l mio alto Fattore;
Fecemi la divina Potestate,
La somma Sapienza e'l primo Amore.

Dinanzi a me non fur cose create
Se non eterne; ed io eterno duro:
Lasciate ogni speranza, voi che'ntrate.

CABÀS DE POBRE

(UN ÒS)

En altres grans poemes, d'esplendorosa volada y magnès formes, notables per l'amplificació, s'hi troben moments de concentració intensa: n'hi ha en *La Chanson de Roland*, en la *Nibelungenlied*, en el *Parzival* de Chrétien de Troies, en el de Wolfram von Eschenbach, en el de Richard Wagner; en l'*Orlando furioso*, en *La Gerusalemme liberata*, en el *Faust*, en *La Légende des Siècles*, en *L'Atlàntida* (1); y no parlèm de *Der Ring des Nibelungen*, perquè es potser el més clar espill de poesia concentrada en un gran y llarch poema.

Entre'ls moderns poetes francesos es comú el do de la concentració. Villiers de L'Isle Adam, Leconte de L'Isle, Baudelaire, Gautier, Mallarmé, Verlaine, Dierx, Samain, Régnier, Catulle Mendès, Moreas, Saint Georges de Bouhélier, Jean Lorrain, Heredia, Laforgue, Vielé-Griffin, Kahn, Stuart-Merrill, etc., han realitzat vers prodigis de concentració poètica. La concentració poètica existent en les obres dels moderns poetes francesos, se deu a la refinadíssima cultura d'aquests. La concentració poètica es filla sempre del bon gust, de la intuïció de l'harmonia, d'una educació clàssica esmerada. Aquestes qualitats permeten als autors francesos trobar la manera d'expressar els conceptes poètics ab poètica precisió, de donarnos la essència de l'assumpte, d'estalviar paraules inútils, de no caure en el prosaisme. Recordis els prodigis poètics realitzats ab la tràgica historia de l'última regina d'Egipte per Heredia, Samain y Kahn; ¿qui no la veu en els sonets dels primers y en la curta poesia del ters, tan potent, veritable, encisera y divina, com se veu en la llarga y amplificada poesia de l'Angel Guimerà, en la magnífica *Cleopatra*?

El poeta que amplifica o concentra, deu tenir sempre per norma'l bon gust propi, el sentiment de les proporcions. Exagerant, el poeta amplificador arriba al deixatament, al prosaisme, substituint la poesia per le prosa rimada: exagerant, el poeta concentrador arriba a lo intel·ligible; al enigma y a la kàbala.

GERONI ZANNÉ

(1) Es model de concentració poètica la manera com descriu mossèn Verdaguer la mort que Hèrcul dona al drach:

Ell, sortejantlo, aixafa d'un colp de peu sa testa,
y el monstre deixa caure ses ales y son vol;
sagnós verí espurneja les flors. y sa feresta
mirada va apagantse com llum d'un sech gresol.

¿La prèdica condueix a quelcòm útil?

Uns dels amors que més fonament he sentit y sento es el de les criatures. Les aymo perquè aymo l'avenir, y elles són el demà. Sempre he cregut que l'amor vers elles es lo primer que's tindria de fer sentir al poble. Fins tenint mires egoistes, el poble hi ve interessat en aymarles, perquè les generacions no se succeeixen esborrantse del tot les unes pera fer lloch a les altres, sinó que s'entrelliguen entre si com les malles d'una cadena, y la majoria dels adults d'avuy la fruhirèm la obra revolucionaria de la joventut que formaràn els marrechs que terregen encara pels carrers. Però les aymo, més que per res, perquè elles són la senzillesa. Repassi qui vulgui ferho la colecció de JOVENTUT y en no pochs escrits meus hi trobarà concretament expressat aquell amor.

Donchs bé, un miserable libelista que ha après a ésser injust a copia de veure que'ls seus actes no cridaven l'atenció de la Justícia, deixant sa llengua postissa (que vol semblar la castellana) pera donar més caràcter d'autenticitat a la cita, escrigué en català copiantho (al dir d'ell) d'un meu article, «que jo tenia per estúpit el somris d'una criatura y que'm feya entrar ganes d'abofetejarla».

La lectura de semblant injustícia, no'm va pas inspirar despreci, perquè poques voltes me n'inspiren els actes dels homes, ja que tots, fins els més immorals, — dich mal; els més immorals sobre tot — tenen influència en l'harmonia general. Però sinó despreci, me va inspirar idees lo qu'es sempre d'agrar. Heus aquí materia pera un rosegó de *Cabàs de pobre*, titulat: *De com els miserables són útils a la república*.

En altres països, y potser aquí també (no ho vull investigar) aquella apòcrifa imputació donaria lloch a procediments judicials, no ja per lo que la afirmació deshonra, descredita o menyspreuha a qui s'atribueix, sinó per quant el libelista incorre escrivint, en l'original delictes de roba, estafa, o pera no fer confusions ab les definicions que d'aquestes paraules donen els còdichs, el li-

belista entra de ple en el concepte del *lladre* en general.

He dit qu'en altres països donaria lloch a procediments judicials; afegixo que, dubto que la pretensió prosperés. ¿Per què? Perque la justícia històrica podrà diferenciarse en quant a cortesia en un o en altre lloch, però arreu es burgesa. En tal país *escolla* més, en tal altre es més benèvola; en tots sols té la vista fita en lo material. Y la justícia històrica com totes les institucions no es més que un reflexe de l'ànima del poble.

Anèu y prenèu el rellotge d'aquell súbdit xino. Serèu empresonat. Anèu y prenèu una idea d'aquell altre home. Corréu el perill, si la idea es bona, d'ésser tinguts per sabis; perill tant més gros quan més ignorants sièu, ja que la cayguda serà major y més gran el ridícul. Oh,—diuen els altruistes limitats—es que les idees són útils als homes y han de pertanyer a tots! Conformes, no hi tinch res que dir; considero les idees tan útils com les cases; per'xò m'admiro de que no proclamïn també del comú aquestes derrereres.

Pera la justícia, robar en l'ordre moral, no es robar. No crech necessari probar aquesta afirmació, en aquest país ahont podèm veure a tot hora pels carrers homes que han guanyat honra traduhint llibres y firmantlos com a originals y homes que mancats de tota idea propia, pera cobrar el tant per article que'ls hi donen, ab l'escusa de fer crítica agafen les obres, les reproduïxen, les tergiversen y les comenten, ab la meteixa frescor que altres reproduïxen, tergiversen o comenten una cadena d'or o una agulla de corbata del vehi. No'm planyo de la sort d'aquells, sinó de la disort d'aquests. La necessitat es en tots ells una llei, y planyo als necessitats.

Si pera casos tan clars, si bé hi ha sanció, es com si no n'hi hagués, ¿què ha de succehir pera casos que són més discutibles mercès a l'ànima convencional que batega en la societat? El còdich no'n parla, però si la lògica. Esbrinemho.

Sortiu al carrer y afirmèu que N. no es propietari de sa casa perque es vostra ja qu'ell vos la donà de paraula y per escrit que diu així... Y llegiu l'escrit, y pronuncièu les paraules que'l tal N. ni va fer ni va pronunciar. ¿Què vos passarà? De moment, N.

té una acció contra vosaltres — però deixant l'acció — té també una frase gràfica pera explicar sa situació. N. dirà: me volen robar la casa y Fulano es el lladre.

Donchs bé, quant surt y un diu que N. no té rahó, perque li va donar en un escrit que diu així... (aquí l'escrit apòcrif), ¿aquest un no es tan lladre com aquell altre? ¿Per quina rahó no? ¿Robar un *ordre moral* no es més grave que robar una pessa de terra?

Jo crech qñe si; per això jo tinch per lladres a tots aquells que pera combatrem m'atribueixen actes, paraules o escrits que no he fet ni pronunciat. Si bé a molts d'ells no necessitava entrar en l'ordre moral pera aplicarlos aquell calificatiu.

Y entrant en l'ordre d'idees que motiva la pregunta que capsa aquest escrit, ¿es útil la prédica si un farsant qualsevol més popular y ab més oïdors vos la pot tergiversar? Si; es útil.

Els que a mi m'han escoltat aprengheren a aymar a les criatures; els que l'escoltaren a n'ell, també, per quant me presentava com a odiable per no aymarles. ¿Y què representa la persona devant de la finalitat de la idea que s'assoleix? ¿Quànt poch valor tenen les predicacions que esperen remuneració!

Els actes més innobles dels més innobles homes són útils, sinó directa, indirectament al bé publich. Els bons obren per acció, els malvats per reacció, però tots obren en bé. El Bé, es el sol vers ahont camina la humanitat. Progressar es marxar vers al Bé. ¿Còm podrien precisament els *petits*, tenir la gran força de desviar ab llurs petiteses la marxa?

Obrá, no importa en quin sentit y coadjuvants! Heusaquí l'imperatiu de la vida social.

Per això soch partidari de la llibertat absoluta.

F. PUJOLÀ Y VALLÈS

ELS ARTICLES D'EN JOAN MARAGALL (1)

Caldria fer avuy en dia un gran esforç y extremar les nostres facultats d'abstracció, pera tenir fe en lo que s'ha qualificat de Sacerdoci de la Prempsa. Pobre Prempsa y pobre Sacerdoci!

Mes això que'ns passa a nosaltres, no deu pas ésser una apreciació merament subjectiva quan s'escàu igualment a ésser l'opinió de molts. Els *chicos de la prensa* com els hi diuen els castellans, han vingut a parar en quelcòm, sinó despreciable, rebutj al menys y exhudat del pseudo-intelectualisme del nostre temps, que incapaç de produhir obra propria s'ha arracerat com en un quartel d'invàlids en les redaccions dels mal anomenats òrguens de la opinió, d'aquells que's disputen entre ells el títol de *mayor circulación de España*, o de la Provincia quan menys.

Es pel contrast, únicament pel contrast, que se'ns han acudit semblants reflexions al fullejar el llibre dels Articles den Maragall, ara de nou aplegats com tribut d'admiració al Periodista, al únich periodista podriem dir, que de molt temps ensà ha estat digne d'ostentar aytal nom entre nosaltres.

Com sigui que'l periodista ve obligat a estar en intim contacte ab el món de la realitat es perillósissim pera ell aytal contacte si a la percepció de que ha d'estar dotat no uneix una atribució preeminent: la serenitat.

Es per aquesta facultat superior qu'en Maragall se'ns presenta com un gran Periodista; es per aquella claretat de juhi que li es propria que sós articles resplandeixen ab intensitat igual, passada y tot l'actualitat palpitant que'ls inspirà. Y aquí cal fer una distinció entre la serenitat d'en Maragall, jove, ab Ideals de vida y expansió, y l'altra mena de serenitat desenganyada, més aparent quereal d'un Núñez de Arce o d'un Selgas, sempre vells que, esgrimint la paradoxa y el silogisme escolàstich creuen fer obra defensiva enfront de lo qu'ells tenen per atentatori als principis que constitueixen llur credo immutable y incommovible.

Així es que ab verdadera fruhició hem tor-

nat a llegir aquell article *Patria Nueva* que es sens dubte, de tot lo que s'ha escrit al escalf del sentiment catalanista, lo que més de dret tira al cor de la Espanya momificada. Aquella serenitat, aquella manera de dir sense rebuscaments, com qui parla per ell sol de coses que l'han preocupat fonament y en les quals ha vist clar, y que exposa sense artifici, allò precisament es lo que fa trontollar com per descuyt l'armatost corcat de les Patries de convenció. Y aquells que fan patries noves qu'en resulten de grans quan se'ns presenten tan lliures d'apassionaments, tan possehits de llur tasca edificadora!

¿Y quin es el secret d'en Maragall pera que al passar per son temperament, les coses quedin tan purificades? Oh, es ben senzill de dir: perque en Maragall es tot un Poeta. No es un optimisme el seu, doctrinal y sistemàtic com el del Doctor Pangloss, quin fa aparèixer de color de rosa totes les coses a sos ulls; es que les coses vistes de la elevació d'hont el Poeta se les mira, perden tot allò que tenen de matusser, se desprenen d'elles les impureses tranzitories que les enlletgeixen y desvirtuen aparentment, y són considerades tan sols en lo que tenen de verament transcendental. Els qui lluytèm apassionadament y cegament per un Ideal, no sempre usèm les armes que són dignes de la grandesa del Fi que perseguiem; mes el Poeta, qui ab sa força d'evocació ha arribat a col·locarse ja en el cim cobejat, pot seguir les fases de la lluyta prescindint de lo que tota lluyta té de apassionat, y desde son aguayt alterós capir serenament els obgectius que'ls combatents se proposen, y ab son gest reclamar l'atenció dels seus pera que, dirigint de quan en quan els esguarts al lloch hont ell se troba, no perdin la exacte orientació del Fi pel qual lluyten.

Tal es l'efecte que'ns fa el llibre d'en Maragall. En els moments actuals que ho són de crisi pera'l Catalanisme, convé rellegirlos aquests Articles; ells hauràn de recordarnos tal volta quelcòm de transcendental que l'ardor de la lluyta pot havernos fet oblidar, y que, essent accidental, ha pogut distrèurens de la grandiositat de la nosta Causa Nacionalista.

R. MIQUEL Y PLANAS

(1) J. Maragall. — Artículos (1893-1903). — Barcelona 1904. — 1 vol. en 4.ª de 300 pàg. imprés per Giró.

PRELUDI

Una onada de llum misteriosa
inondava les ombres de la nit,
y pel bosch adormit
s'esbandia amplament, voluptuosa.
Y el bosch, sobtat, pesadament movia
son cap rublert de somnis, y mitj-reya,
tot pàlit y esblaymat y al bes del dia;
demunt ses branques la rosada queya.
Y glopades de llum, com halenades
del dia que s'atança,
vessaven de les ombres inflamades
y omplien la boscuria de frisança,
y de sa testa hermosa
les verdes fulles, tremolant, creaven
una dolça remor melodiosa.

Al fons de la planura
deserta y entelada,
s'esbadellà rihenta la Natura,
y aparegué la mar incendiada,
tota roja de vida...
Les flames de l'amor la fecondaren
y de sobte, nasqué de les onades
Afrodita esplendent y engelosida.
Els petons de la brisa li esbullaren
la rossa cabellera,
qu'en folles revolades
omplí l'espai d'aurada polsaguera,
y s'esbandí sobre la mar serena
una cascata d'or!
Y la mar, tota plena
de lascivia y d'amor,
se revolcà en les carns de la *deesa*
y se va illuminar de sa nuhesa.
Y Afrodita de rossa cabellera
demunt l'aygua blavosa
nedà suau, lleugera,
vers la tranquil·la platja harmoniosa.

Sobre'l vert lluminós de la planura
avança majestuosa y reposada
la Deesa, superba d'hermosura;
y la terra somriu il·luminada,
s'aixampla'l cel y l'univers inonda
de sa blavor serena;
la Nuta se deavetlla y se deixonda
y obre'ls llabis en flor, y fresca halena

se'n exhala festosa y joganera,
riquant els camps de verdejants onades,
y escampant amplament la primavera
ab ses folles besades.
Y avança armoniosa la Deesa!...
vessant arreu, com pluja de rosada,
frescor de joventesa
y mirades ardents de llum daurada.
Y el bosch, frenètic, febrós, espera
veyent la hermosa que vers ell s'atança,
y per sobre sa verda cabellera
sent passar una estranya esgarrifança.
Y tremolant, joyosament s'agita
ple d'amor, ab els braços ben estesos!...
y en son fullatge esplendorós, palpita
una harmonia de remors de besos.

Afrodita penetra en la boscuria,
gentil y enjogassada,
ab alegre canturia,
com el joyós esbart de l'aucellada!
Va vestida de pàgessa,
té'ls braços vermellors y groixuts,
té les dents blanques y la boca encesa,
y té'ls llabis carnosos y molguts;
té'l pit ferm de donzella
y la forma del cos arrodonida,
y la cara vermella
plena de joia y esclatant de vida;
té'ls ulls blaus y serens com la mar blava,
y un ruixat esplendent de cabell ros
qu'en flames d'or hermosament s'esbrava,
coronantla d'un nimbe lluminós.

Passa cantant sota'l verdós fullatge,
passa riallera, les dents blanquejant,
mossegant ab delícia'l fresch oratge
que a la boca la va petonejant!

Y el bosch es ple de flors,
de llum y de colors,
d'insectes y d'aucells,
y esbulla sos cabells!...
y blinca son brancàml...
y la boscuria en pes aixeca un clam,
un himne d'alegria,
tota prenyada de la llum del dia!! ..

JOAN VERGÈS Y BARRIS

PER ULL*DE GARBELL

Si no recordo malament, fa prop d'un any qu'en un poble de Castella, un senyor, crech que militar, va tenir una pensada: Organisar un batalló infantil. Els marrechs d'avuy, defensors de la patria demà, anirien preparantse pera cumplir sa honorable tasca: tasca de matar y morir qu'es tan honorable com qualsevulla altra. Y se creà el batalló; y els soldats, *clases*, oficials y fins generals en miniatura sortiren un dia pels carrers y plaçes del poble castellà en correcta formació, uniformats, ab fusells y sabres, ab galons y banderas, els ulls guspirejant y les goles seques. Al devant una banda militar també en miniatura anava tocant la *Marcha de Cádiz*.

Y el poble, del poble castellà feu una ovació al batalló infantil; els pares se mostraven orgullosos de la marcialitat dels seus marrechs y les mares enternides ploraven llàgrimes dolçes contemplant entre sabres y bayonetes lluhentes als tendres reyetons del seu cor. Y a Madrid la pensada feu sensació; les felicitacions y encoratjaments de les més elevades personalitats plogueren sobre'l poble patriòtic; y altres pobles d'Espanya no volgueren ésser menys; y cada un d'ells creà son batalló infantil.

Entre'ls tals Villena.

Y a Villena hi ha passat are lo següent que copio d'un diari:

JUGAR CON ARMAS

Villena.—Un niño que enseñaba á otro una pistola, tuvo la desgracia de que se le disparara, matando á su compañero.

Ambos pertenecían al batallón infantil.

El batallón asistirá al entierro con objeto de hacer los honores al muerto, que era teniente coronel del mismo.

El matador figuraba como asistente del comandante.

Abdós nens pertanyien al batalló infantil; agafaren afició a les armes y jugant ab elles se mataren. Es a dir l'assistent matà al tinent coronel. Evidentment no hi deu haver gayre disciplina en el batalló de Villena quant se permet jugar als assistents ab els coronels. Serà necessari obrir una informació; fins no falta qui assegura que'l ministre de la Guerra, el general de planta y decoratiu que ha de deixar *épatés* als estrangers quant els visiti, lo qual serà aviat si Déu no hi posa remey, el general Martitegui en fi, s'inclina a la formació de sumari ràpit y

constitució de concell de guerra pera aclarir si hi ha hagut quelcòm més que imprudencia temeraria en el fet de autos que ha costat la vida a un tinent coronel infantil. Altres diuen que's farà un monument expiatori y recordatori al nen-hèroe, a la victima innocent del amor a la patria que un dia jay! hauria defensat ab valor indòmit. Altres diuen, moltes coses més... moltes tonteries més.

Dels pares ningú s'en recorda. Confesso ingenuament que jo tampoch. No, el pare y mare del tinent coronel no són pas dignes de llàstima. Ells són els autors únics y únics responsables de la mort del seu fill. Voliau que vostre fill fos un hèroe, que's disfrassés de valent, y que olorés la pólvora; excitavau la seva imaginació envolcallantlo ab coloraynes posantli armes al muscle y parantli de *tiros* y batalles; voliau ferlo espanyol, espanyol digne de la Espanya guerrera de la historia, atabalantlo continuament ab allò de l'honor y la patria, el *valor* y la *sangre*, les *cargas á la bayoneta* y les *descargas cerradas*; li recordavau les Navas y Bailén fentli ovirar pera quant fos gran, carniceries espantoses en que ell, el vostre fillet, hi pendria part honorable, contribuhint ab l'esforç del seu braç y si convingués ab gotes de la seva sang a venjar les derrereres desfetes de la patria; l'ubriagavau sens treva ab el crit de *viva España*; voliau en fi, que vostre fill fos un militar y si pogués ésser un general; donchs, ja ho ha sigut, o per lo menys ha mort com deurién morir tots els militars y generals: d'un *tiro*.

Desgraciadament pera sa gloria els espanyols no hi acostumen a morir així.

Si, vosaltres sou els assessins del vostre fill, vosaltres pares vanitosos y mares plorneres que tremolant d'emoció veyau desfilar el ridicol batalló pels carrers de Villena al compàs marcial de la *marcha de Cádiz*, vosaltres y els vostres conciutadans y tots els valents de Villena.

Are no més manca, que no's desanimin els de Villena y els demés pobles que també tenen batalló infantil. Jo no'n tinch pas cap por de que's desanimin. El de Villena sobre tot porque'l seu batalló ja té historia; historia de sang que's la historia honorífica de tots els batallons. Endevant donchs. Avuy

ha estat un fet casual que ha fet vessar sang; demà poden buscar un pretext qualsevol pera armar *bronquina*. Una petita sublevació al crit de *viva la república*, o una expedició ben preparada pera conquerir, dominar y colonisar a cops de sabre — l'Azcarra els hi darà lliçons pera organitzar l'exèrcit expedicionari — la terra de Liliput per exemple, són projectes verament temptadors y que, a sortirne ayrosos, podrien donar nous dies de gloria a la *España aletargada* al meteix temps que posar la bandera del batalló infantil de Villena a la altura de sang del batalló de grans més pintat.

¿Y qui sab? Potser darrera dels petits vindran els grans y els grans en lloch de conquerir Liliput conqueriran un món nou, y si no'n troben de nou reconqueriran el vell que ja quasi han perdut del tot. Lo essencial es que a Espanya torni a ésser veritat allò de que *«el sol no se pone en sus dominios»*.

¡Quina gloria pera els de Villena si per causa d'ells tot això arribés a ésser una realitat! Y no se'm digui que somnio despert. Les petites causes produeixen a voltes els més grans efectes, y sabut es que la sang vessada ab mires als més nobles ideals no es may estèril.

¿Per què, donchs, la sang del petit tinent coronel, victima indiscutible de *su acendrado amor a la patria* y del seu esperit batallador no podria, anys a venir, traduirse en un refluoriment del antich ardor bèlich que tan gran feu a la vella Espanya?

Jo no ho crech, però.... ¡es tan singular això de l'esperit patri y l'esperit bèlich, y l'honor, y l'heroicitat y el valor y el militarisme!

Aquí, no'n volèm de sang.

Bona proba n'es la alocució que aquests dies ha publicat la premsa de Barcelona encaminada a formar una lliga contra el desafi. Va firmada per uns quants centenars de noms de lo més granat que tenim. Ademés d'alguns militars — *rara avis* — y d'alguns *republicanots*, la plana major del carlisme y catolicisme més o menys vergonyants fan en ella sa professió de fe *anti-duelista*.

Encara que no deixa de tenir els seus punts d'irònich això de que'ls més entusiastes siguin precisament els humils creyents

d'aquella Iglesia qu'en altres temps contribuï tant al esplendor y ressonancia dels «Judicis de Déu» dels que s'en deriva el desafi, d'aquella Iglesia que no feu res pera destruir la estúpida superstició de que Déu donava la victoria en els tals «Judicis» no al més fort sinó al que tenia més rahó, no'm sab pas greu que avuy ells y ab ells l'Iglesia modifiquin las seves opinions sobre aytal assumptu y contribueixin a desfer aquella ridicula preocupació que consisteix en creure deshonorat qui rebutja batres ab el primer valent que vos desafia.

Oblidemlos els «Judicis de Déu» y la vostra historia y per un cop — ¡oh, sols per un cop! — donemse les mans. No vull pas dir que jo tingui las pretensions de figurar en la llista al costat vostre. Soch molt modest jo, y m'agrada anar sol. Ademés; potser no m'hi voldria: soch un heretge y ab un heretge ni al cel. ¿Veritat? No vos donaré donchs la meva adhesió ni la de JOVENTUT a qui sens dubte per això no li heu demanada. Però'm plau fervos constar que la vostra lliga ens enamora; y fins després vos donaré un concell; un concell pera que resulti més pràctica.

Avans m'interessa dir que la meva adhesió no vos la podria donar, per una rahó molt senzilla: Perque en absolut jo crech que ningú té dret a ficarse en lo que fan els altres si lo que fan els altres ho fan lliurement y no molesten a ningú. Així, si dos homes volen barallarse y volen matarse, per mi *si se matán que se malén* com diu en castellà afrancesat el personatge de la sarzuela que fan al Eldorado. Lo qual no vol dir que jo no deixi de considerar als tipos que tals aficions demostren com a sers inferiors y perillous. Apartantme d'ells com m'aparto d'altres sers ofensius inclòs de certes besties, me quedo tranquil. Y'm quedo tranquil perque jo, per altre banda, no'm tinch de desafiar. No, no'm vull desafiar ni'm desafiaré may. Si algú vol passar per valent sense perill, que'm desafihi, que m'envihi els padrins y ja veurà com jo envio als seus padrins a passejar; ab modos si venen ab modos, sense modos si venen sense. Als padrins y al que me'ls envihi; tots a passeig. Ab lo qual quedarà demostrat qu'ell es un valent y jo un cobart. Cobart ab molta honra; la meva

honra consisteix en ésser cobart. Lo qual no vol dir que si algú'm molesta o'm fa mal, no sigui capàs de... en fi, deixemho corre això.

Però jo ho puch fer això, perque las preocupacions socials no'm lliguen com lliguen a molts que avans de passar per cobarts o per mals cavallers se deixarien enfilat per qual-sevol pinxo de levita. Vosaltres trevallèu per aquests y en tal sentit no puch menys que encoratjarvos. Aquests necessiten que siguèu molts y que siguèu els més granats els qui proclamèu que això de batres es lleig; y encara més: necessiten que proclamèu que'l fet de rebutjar batres lluny d'ésser des-honrós es un fet altament meritori y honorable. Proclamat això, desfetes les velles preocupacions, ab l'autoritat de les vostres firmes, de les vostres moltes firmes y molt granades, ja ningú's desafiarà; o per lo menys seràn molt poch. Se desafiaràn solzament aquells que ho fan per gust; que són molt poch. «Desde'l moment que'l refusar no'm desconsidera socialment, no'm desafio» dirà quasi tothòm.

Y haurèu lograt el vostre fi, en part. En part no més, puig sempre quedaràn els altres, aquells que's baten per gust; pel gust de fer comedia els més, pel gust o instint de matar els menys. Aquests últims no són tan poch com sembla. Ni ha moltes de besties carnivores entre'ls homes; ni ha molts d'homes d'instint crudel a qui el veurè sang y fins el vessar sang d'altres homes els ubriaga. Per medi del duel ho poden fer impunement. Jo crech que aquests són els que vos tindrien d'interessar principalment, puig són els més crudels; són la escoria de la societat. Y com que aquests no s'hi adheriràn a la vostre lliga, la vostra acció no arribarà fins ells.

Es per això que hi trobo a faltar quelcòm en vostra alocució y que vos volia donar un concell. Las conclusions que proposèu no són més que paliatius. Jo voldria que n'hi afegissiu un'altra ab quina serien per demés totes; una altra que podriau redactar així: «Tots els adherits o que s'adhereixin a la Lliga contra el desafio, se comprometen formalment a trencar tota mena de relacions socials ab tots aquells homes que provoquin o acceptin un desafio.» «No hi volèm relacions ab homes-feres vindrieu a declarar». Y

aquesta declaració feta solemniament per vosaltres fóra d'efectes decisius.

De tots modos, jo no vull énganyarvos, aquesta declaració crua y neta vos pot portar compromisos. ¿Qui vos diu per exemple, que un client vostre, si sou advocats, metges o industrials; o un senyor que fa funerals a gran orquesta quant se li mor algú, si sou rectors de parroquia, o senzillament un fill vostre, tinentet de l'exèrcit, o un marquès o un general amic vostre, qui vos diu que un d'ells no's desafii un dia perque sí? ¿Què fariau aleshores? ¿Barrejantshi interessos que fariau pera sortir del compromís?

Reflexioneuhi donschs avans d'acceptar la meua conclusió.

De tots modos jo ni així mi adheriria, per allò que vos he dit avans: *Si se matán, que se malén.*

Però vos aplaudeixo de tot cor. ¡Ho puch fer tan poques vegades això de aplaudirvos de tot cor!

EMILI TINTORER

COMPANYS (1)

Veritat es que nostre poble no pot gosar la plenitut de sa força expansiva, fins assolir la llibertat politica; mes com a un poble actiu y vivent no se'l pot encadenar en totes les manifestacions vitals; mentres y tant no pot conquerir sa llibertat d'acció governantse a si meteix, cerca expandir arreu ses idees més intimes y s'aferma son caràcter al ensempe qu'en la determinació de sos ideals socials, en l'expandiment de sos sentiments més pregons, produhint obres d'art que mostren a tothòm la seva ànima sencera, son caràcter independent, sa vitalitat intellectual. Per tot allà ahont troba camp obert s'extén l'esperit de Catalunya: les inspirades rimes de sos poetes, les tendres melodies de sos cantayres, les armonies de color y forma de sos artistes, traspassen les fronteres naturals de la patria y per Espanya y per Europa pregonen que hi ha un poble que no ha mort, que Catalunya després de llarga temporada d'abatiment, redressà sa testa y fa nobles esforços pera ocupar altra volta el

(1) Discurs llegit a l'Aplech Catalanista al inaugurar l'última exposició de pintura.

lloch que li correspon de dret, el lloch que's mereix entre'ls pobles civilisats.

¡La tasca es dura! ¡Es dolorós el despertar de la patria! ¡Els fills desperts topen continuament ab els que encara dormen, els lluytadors animosos reben a voltes ferides de sos propis germans!

Un personalisme extremat llença els uns contra els altres, la tasca xorca de difamar, la malavolensa a tot lo que no sia propici al profit material, la enveja del èxit, la intolerancia de tot lo superior, són plagues que destorben la marxa progressiva de nostre poble. La falta d'unió, destorba nostra *victoria política*, la falta de cohesió y de companyarisme destorba el desenrotlló de nostre esplet intel·lectual.

Durará això fins que l'ennobliment de l'ànima catalana sia complert, durará fins que la educació social formi generacions superiors capaces de posar el bé comú sobre'l particular, durará fins que la fe en la bondat de nostra causa penetri fins a les capes socials extremes.

Els artistes, els adoradors de la bellesa, han d'ésser els primers en donar l'exemple y ho són, perque al observar el moviment regenerador de Catalunya s'ha de reconèixer que l'element intel·lectual forma l'exce de la causa; d'ell ha sortit el generós impuls que arreu s'escampa, d'allí brolla continuament el poderós esforç que desvetlla nostra ànima condormida.

Vosaltres, joves artistes, formeu part important d'aquesta legió coratjosa, vosaltres joves trevallèu generosament pera millorar el pervindre, vosaltres serèu homes demà y educarèu vostres fillls en la sana doctrina y vos cabrà una gran part de gloria en la tasca superba de contribuir a la esplendent resurrecció d'un poble, adorador de la justícia y la llibertat.

SEBASTIÀ JUNYENT

NOTES BIBLIOGRÀFIQUES

LOS NIHILISTAS. — J. Turguenef. — (Traducció directa del ruso, de «La Vida Literaria». — Guarner, Taberner y C.^a — Editores.)

Conté aquest llibre, la versió castellana d'una de les obres magistrals del gran escriptor rus. En ella's descriuen d'una manera

inimitable, les impresions y els efectes de la *gran obra*, de la revolució comunista, a través del puríssim cristall d'una ànima de poeta, d'Alexey Dimitriavich Nejdánov, que ve a ésser el protagonista de la novela.

Totes les graduals desilusions que l'estudiant somniador experimenta, desde que cercant una vida més apropiada al seu temperament, abandona la societat turbulenta y corrompuda dels revolucionaris de taberna y de suburbis, fins a la seva tràgica y sublimada mort, les pinta'ls novel·lista ab un esperit y ab una senzillesa propies tan sols dels grans mestres. La primera tentativa d'en Nejdánov en pro de l'obra revolucionaria, que termina tornantsen a casa, perque la roba de trevallador, d'apòstol, ab que s'ha vestit li dona una fatxa ridícula y perque les botes de pagès li fan ulls de poll, y quin final li fa exclamar ab desconhort, «*Tot això seria molt còmic, si no fos tan trist!*» es d'un aticisme genial.

La segona probatura, en un hostal de poble, hont en lloch de l'apòstol convencer als obrers, aquests el convencen a n'ell y s'emborratxen tots plegats; y la tercera, que acaba convencentse de qu'encara no es arribada la hora dels grans aconteixements, de que'l poble embrutit no comprèn bé les idees de llibertat que se li expliquen, ni mereix que homes generosos fassin per ell cap sacrifici, ni s'imposin cap apostolat; el desengany terrible qu'experimenta al compendre la seva equivocació y la seva impotència pera unir-se ab la dona volguda a qui veyent més enamorada del fals revolucionari que del poeta, uneix al espirar ab mà tremolosa y ab veu d'agonisant ab el mecànic Solonin, en qui endevina l'home del pervindre y el revolucionari pràctic y prudent y l'espòs constant y apassionat... Tot està admirablement tractat y descrit.

Y si a n'això hi afegim els brillants colors ab que l'il·lustre novel·lista pinta'ls tipus y caràcters del *poseur* Sipiaquin, de Valentina la seva coqueta y frevola esposa, de la interessant y noble Marianna, l'ardenta y convençuda revolucionaria, la dona forta y d'iniciativas; de l'enginyer Solonin, l'home que comprèn y sent la vida, y que veu que sols ab el trevall, ab l'estudi y ab una lenta y llarga evolució, poden arribar a canviar-se els estats socials dels pobles; el tipo caricaturesch de Semen Petrowich Kallomaitreu, aristòcrata intemperant y despòtic, pera qui la missió del noble rus sobre la terra s'enclou en el laconich concepte de *lâtigo y champagne*; del ridícul Goluskin, qu'encarna el tipo còmic del rich que per adquirir popularitat y pera fer gala d'idees avençades, adopta'l paper de revolucionari terrible y's mor d'espant y's retracta al veures enredat en un procés; y els més insignificants y secundaris, de Machurina, Markelow y Pak-

NOVES

lin, revolucionaris grollers y de baixa mà; resultarà el més complert elogi que's pugui fer d'una obra tan genial y tan complerta com la que acabem de comentar de l'eximí Turguenev.

AITA TETUAEN.—*Perez Galdós.*—(*Episodios Nacionales, cuarta serie.*)

Aquesta darrera obra d'en Galdós, va dedicada a la guerra d'Àfrica de 1860. Aquella guerra fou provocada, més que pels enemichs d'Espanya, pel propi O'Donell; qui cregué trovar ab ella un objecte ab que exaltar l'esperit nacional y apaybar durant un llarch periode de temps les petites passions y les miseries dels partits politichs, al ensemps que's procurava una ocasió que ni feta d'en-carrech, per'afegir als seus llaurers de politich a la moderna, els llaurers sempre admirats pel poble espanyol de militar y de conquistador.

Com s'ho compongué l'aixerit general pera engatussar al país y pera fer passar per victoriosa invasió una passejada d'unes poques dotzenes de kilòmetres en que sols uns escasos milers de fanàtics mal armats y pitjor disciplinats s'oposaren al pas de les nombroses tropes espanyoles, y com s'ho arreglà pera dissimular ab el barnis de la gloria les planxes que ab tot y lluytar ab turbes de barbres varen cometre alguns generals espanyols, com per exemple en Prim a Castillejos, ho saben de sobra tots els que coneguin un xich la Historia d'Espanya y tots els esperits imparcials y analitichs que s'hagin prèls la molestia d'estudiar a fons els episodis principals d'aquella guerra y de conèixer totes les qualitats y tots els vicis de la raça espanyola, ab quin coneixement se veu y s'explica el per què el poble s'ha prèls sempre en serio les gestes d'aquella lluyta y'l perquè homes tan superiors, com l'Alarcon (en el seu temps y sobre'l terreny) y en Galdós (ab tot y'ls seus ribets de volterrià) en els nostres dies, no han pogut sustrèurers a la força de la llegenda y a la influencia de la esvalotada sang espanyola.

Per lo demés, el llibre es admirable y fins dirèm que bastant superior als ultims qu'ha publicat el seu autor. Sobre tot la part última de l'obra, la que ressenya la guerra desde l'interior de Tetuàn, la que traslada al lector a la vida y a'l tràfich d'una ciutat morisca assetjada, es digne de tot encomi y ses pàgines són de les més hermoses qu'ha escrit en Galdós, y compensen ab excés les exageracions y la falta de realisme en que incorre al detallarnos el tipo de Santíuste, que resulta massa ploraner, massa bon xicot y massa pesat, ab sos discursos y prèdiques de pau y de amor.

ARNAU MARTÍNEZ Y SERIÑA

Si tinguessim l'humor y l'enginy de nostre bon amich senyor Vallès y Roderich, fariem un article semblant al que l'any passat per aquest temps publicà dit senyor ab el titol de *Religió y disfresses*. Sols que'l nostre'l titulariem *Disfresses y eleccions*, encara que coincidissim o poch menys ab el que publicà *La Renaixensa* l'any passat diumenge. Perque mirin qu'es oportunitat la d'anar a les urnes per Carnaval! Veyàm qui se'n durà'ls millors premis en aquest ball de trajos lliberals y habillaments reaccionaris, de caretes republicanes y caràtules regionalistes!...

Lo que sabem segur es qui pagarà'l gasto: els ciutadans que voten.

Que no seràn tants com això. Perque per imbecil que sia'l poble, els desenganys que li han donat sos elegits d'altres companyes electorals són massa grossos, y les planxes que han fet estan massa a la vista.

S'havia hagut de menester una majoria republicana a l'Ajuntament pera que en nostra ciutat hi hagués de 40 a 50,000 obrers sense feyna. S'havia hagut de menester a la Casa Comunal un gros contingent de regionalistes pera que tots els serveys, pera que totes les coses estiguessin pitjor que may.

Per això hem fet política.

Quines eleccions y quin Carnestoltes! En un meteix dia milers d'obers que's reunixen reclamant pa, etgegant trets, pregonant revolució social, y milers de tranquils que, morts de fàstich, fan la rúa protegits per la força pública. Si n'es de vergonyós, moral y materialment, l'estat en que's troba Barcelona!

Però lo més trist es que certs homes que's diuen catalanistes vulguin continuar encara empunyant també la batuta d'aqueix *desconcert*, y segueixin fent política de la dolenta, ells que més que ningú haurien de saber que a aytal política deu Catalunya sa disort y la inconsciencia de sos fills.

Certament que l'obrer se guanyaria millor la vida si en les eleccions sortissin triomfants certes *forces vives* amigues dels regionalistes, que no pas si hi sortissin els vividors y els beneyts que als obrers encibornen parlant de revolució y de república. Però aqueixes *forces vives* ja han demostrat prous vegades quins són sos ideals, y lo meteix que pacten ab el regionalisme, pactaran ab els buròcrates per milésima vegada quan aquests els fassin certes concessions favorables a sos interessos materials.

Y aquí's tracta de quelcòm més que d'interessos materials. Per això ens fem càrrech de lo molt que deu haver de sacrificar son amor propi pera no dir les veritats devant de certs egoismes, aquell bon senyor nacionalista que tant va enfadar-se y tan de test va

sortir-se l'altre dia, total perquè li feren veure que havia ensopegat al ocupar-se de certa ciutat... hannoveriana.

Qui per tan poca cosa treu tanta bilis, figurem-nos la que aquests dies s'ha d'empassar! Però ¿què'n treurèu de dir que la política fa patir, si ja sabem que no té entranyes?

Aun no asamos y ya pringamos. Molts republicans y obrers s'han reunit entorn d'en Salmerón y han protestat de les coaccions que ab motiu de l'actual campanya electorera ja's comencen a fer a Madrid; haventlos hi dit en Salmerón que *es necesario no consentir los atropellos, empleando para ello si es preciso hasta la violencia.*

Apartèu les criatures, que'l guarda-passeys encara que gueto se sent ab ànimos per aixecar el bastó y fer cumplir la llei; y de lo qu'ell y el seu batalló de valents són capaçs, ja'ns ho diu prou alt la derrera campanya parlamentaria.

«No feu coaccions — pensa l'home — que'ls republicans volèm tornar a fer tronar y ploure; y si dintre les Diputacions logrèu lo qu'hem lograt dintre'ls Ajuntaments y dintre les Corts, a la República li podrèu ara ben dir *buenas!*»

Problema: ¿Què es més gran? ¿La beneytería o la barra d'en Salmerón?

La resolució'ns fa tornar tarumbes.

Hem rebut el primer número del periòdich *Progrés*. El saludèu efectuosament. Es una publicació nacionalista que ve disposada a lluitar per la llibertat de Catalunya y la de tots els pobles oprimits per Estats centralisadors.

En sa primera plana, y en un editorial capsat *Qui som*, recull el mot que *uns ab mala fe y per el compte que'ls tenia ferlho odiós l'han prostituit llençantlo al mitg del fang de les passions que agilen la societat, y altres ab notoria ignorancia han deixat que l'enlloessin creguts que al ser a terra era fàcil d'aconseguir-lo ab la cúa.* Aquest mot es el de llibertat.

Visca molts anys la nova publicació nacionalista y llibertaria y que sia fructifera sa tasca.

Retallèu del número del dissapte (nit) de *La Renaixensa*:

En vista del desacort existent entre alguns significats socis de «Catalunya Federal» respecte al criteri y a la conducta política qu'ha de seguir dita societat, desacort que ja no es dissimulable tota vegada que algún d'aquells socis resulta candidat a la Diputació provincial per la Unió Republicana, a la qual fins ara ha estat hostil o per lo menos estrangera «Catalunya Federal», s'ha manifestat per algún dels seus individus

el desitj de que'l Concell directiu de la entitat convoqui a junta general de socis pera liquidar la societat.

Per la seva part el senyor Laporta també ha demanat al Consell dita convocatòria, però creient que avans de tractar de dissoldre (Catalunya Federal) seria convenient sotmetre als socis una proposició que ja ha anunciat. En aquesta se'ls demana que diguin si accepten qu'en l'article per ell publicat en el número de cap any de JOVENTUT s'hi conté en essència l'esperit que anima la política de «Catalunya Federal». Si així s'aprobés per la majoria de socis, entèn el senyor Laporta que no s'hauria de dissoldre dita entitat, sinó que, al contrari, hauria de mantenir més ferm que may la bandera de les reivindicacions catalanes, de la república y del federalisme.

Tot això es molt bonich, però, desgraciadament hem tingut tants desenganys, que l'únic que se'ns ocorre es fer vots pera que aquells amichs nostres se sentin més nacionalistes que federals.

Dijous passat s'inaugurà la nova fàbrica de cervesa «La Bohemia» que la rahó social «Joan Musolas, S. en C.», ha construït en uns espayosos terrenys de les afores de Barcelona.

Aquesta fàbrica ve a omplir una verdadera necessitat aquí, ahont tan consúm se fa de cervesa y ahont per incomprendibles deficiències de nostres industrials estavem condemnats a beure cervesa molt mitjanament preparada, o a pagar caríssima la estrangera, que per altra part, els transports y els envasaments necessaris a sa conservació perjudiquen notablement.

Sabut es que la preparació d'aquesta beguda requereix ademés d'una maquinaria perfecta y complicada, un cuydado exquisit en la elaboració y transformació de les primeres materies. Tot això ho han solucionat els nous fabricants. Totes les dependències, les quadres de màquines, la malteria, les torradores, els molinets y sales de fermentació, dipòsits, etc., estan proveïts dels elements necessaris al seu fi ab arreglo als derrers avenços.

No es d'estranyar, donchs, que la cervesa per la nova fàbrica elaborada, pugui competir ab ventatja ab la bona d'Alemanya, que com hem dit ens arriba aquí poch menys que sofisticada. Sobre tot la coneguda vulgarment ab el nom de *Pilsen* se recomana per sa frescor, suavitat y aroma. L'altra, la *Munich*, també es pastosa sense empalagar.

En fi, que'ls senyor Musolas y demés socis de la nova fàbrica mereixen aplaudiments per son esforç pera lliurar a Catalunya del tribut que encara avuy paga al estranger en un article de tant consúm y que tant agrada a nostre poble.

Sols falta que siguin constants en sa tasca y que per la escrupulositat en la tria de primeres materies y en la elaboració logrin imposar els seus productes.

La festa de la inauguració fou brillant, assistinhi una nombrosa concurrència que fou obsequiada gentilmente pels propietaris y dependència de la casa.

Hem rebut el primer número del periòdich *Avenir*, publicació escrita en català y que segons anuncia en el seu sub-títol y en un article de *fondo*, dedicarà tots els seus esforços a cercar *nous horitzons de perfecció* y a bastir els fonaments de la *Ciutat Felç*.

Desitgem que, lo més prompte millor, vegi realitzades ses *modestes aspiracions*.

Ens sab greu en aquest moment que JOVENTUT no sigui un setmanari més o menys pornogràfic, tirat ab tints *Lorilleux* y ab vistes a la clerofobia, pera poguer sortir del pas al parlar del carnaval, dihent allò tant *nou* de que tot l'any n'es... etc., etc., (repassin la colecció del paper d'en Llopis). Y ens sab greu també no ésser una revista Catalunya, o un diari Brusi, o un predicador del carrer de Casp, pera poguer sortir del pas ab no menys facilitat, dihent: pecat, pecat! y *anathema!*

Nosaltres que no'ns vestim pel cap com aquests últims ni fem mans dels peus com els primers, abominem del Carnestoltes, si, però sols perque'l considerem minço. Parodia del paganisme, com ho són totes les festes cristianes no té de las d'aquell, ni sa frescor ni són humanisme. El Carnestoltes cristià gasta careta, no pera remembrar a Bacchus o als Sàtirs, sinó pera amagar la vergonya dels actes, que ¡oh! paradoxica societat! ha anat creixent com mala herba, ensemps que ha anat engroixint el nombre del que'n tenen poca.

De les bestes del foch, no'n queda ja res gràfic fóra de la pudor del oli dels bunyols y d'ara més la *font de poesi*! (1) de la Festa del Amor d'en Rusiñol. De les bacants ja no'ns resten sinó les *cartilles*. Estem en el *narro* de la vida, mercès a la creu.

Sort de les sorts que la *Gatzara Continua* ens ha vingut a treure de la tristor ab sos enèrgichs entusiasmes... mercantilistes. Ens ha vingut a treure de la tristor y a oferirnos un contrast hermosíssim... Heusel aquí... Quan nosaltres demanem llibertat per Catalunya, els *avanzados* ens diuen que volen retornar a l'època dels llums d'oli. Ara que'ls *gatzarívols* volen ferno retornar a les honestes diversions de quant Barcelona estava amurallada y el Born era son centre, tot se'ls hi torna alabances entusiastes.

Nostre *avanzados* tenen tota la picardia dels colegials. *Patufet de la poesia*, no badis, o't

batran el record. Un ninot, quatre bromes de vehinat y un duro de calderilla al calaix de la botigueta, y... ¡que *tunantes que som!* y *que'ns hem divertit!*

Sembla mentida que no sàpiguem veure que totes les institucions evolucionen cap a la mort y que pera el Carnestoltes ja ha tocat la seva hora. Es ignocència ridícula voler ferlo renàixer, lo migrat, més que res, ha de morir. Y no riguín els de l'altra banda. La Cuaresma-li fa bona parella.

Hem rebut l'extracte de la resposta que el Comitè de la Lliga Nacionalista Catalana de Paris ha fet a la Lliga Regionalista a propòsit de la salutació de la nova Junta d'aquesta y a la Lliga Foral Autonomista de Guipúzcoa, a propòsit de una circular.

Ens veyem impossibilitats de comentar com fóra'l nostre gust les idees emeses en aquesta derrera circular. Podem sols dir que se tracta en ella d'unir l'acció de Catalunya y Euskaria pera assolir llur ideal. De la forma y manera d'unir aquella acció tracta la resposta de la Lliga de Paris. El lector se farà càrrech de tot sense més explicacions per part nostra.

Nosaltres com a catalanistes de la Unió veyem ab gran simpatia tots aquells moviments que tracten d'assolir l'autonomia de Catalunya; com a particulars tenim predilecció per alguns d'ells y no es pas els que professen els patriotes euskars y els catalans de Pafis, els que'ns mereixen menys simpaties.

Visca molts anys Euskaria, y vinga l'hora de sagellar ab actes l'abraçada fraternal.

Victima d'una pulmonia ha mort en aquesta ciutat el conegut bariton en Joaquim Aragó, qui abandonà'l taller de «La Maquinista Terrestre y Marítima» pera dedicarse al cant, obtenint molts aplausos en els principals teatres lirichs d'Europa, començant pel Liceu de Barcelona. Derrera ment havia cantat en totes les temporades d'òpera de Novetats y del Tivoli.

Se distingia pel seu bon gust y per l'estudi que feya dels personatges, essent una de ses més célebres creacions *I Pagliacci*, de Leoncavallo.

A Madrid, *corazón y cerebro de la nación*, no'ls hi surt may res bé: ni el centenari d'en Cervantes (gloria ben llegítima d'ahir), ni l'homenatge a l'Echegaray (gloria un xich problemàtica d'avuy). ¿Què volen més digne que honorar el qu'es honorable? Donchs resulta que's fan uns honors tristos.

En tot, en tot passa lo meteix. Temps enrrera la seva gloria era América, ahont ha-

(1) Vègentse els cartells del Romea.

viem de fer *morder el polvo al perro yankee*: Y tothom les pregonava aquelles glories, y tothom deya «aném», y no més hi anaven els pobres quintos.

Totes les seves glories són o resulten així: tristes.

El «Concell Directiu del Centre Català-nista» de Santiago de Cuba, té acordat oferir un premi als Jochs Florals d'enguany, consistent en una moneda d'or de vint duros (Aguila Americana), al treball literari que millor desenrotlli'l següent tema: *¿Quina conducta té d'observar tot català fora de sa terra, pera mereixer el calificatiu de bon català?*

Si no's presenten treballs que obtin a dit premi, l'Consistori està autorisat pera ferne entrega al autor de la millor poesia de caràcter patriòtic, que a criteri del Jurat ne sia mereixedor.

Lo que's fa públich als efectes oportuns, y com adició al cartell extraordinari publicat el dia primer de janer d'enguany. — Barcelona, 27 febrer de 1905.

La Associació musical de Barcelona, clo-glé'l dimars passat el cicle dedicat al gran Robert Schumann, ab un concert de *sonates* a càrrech del pianista senyor Pellicer y del violinista senyor Sánchez.

Abdós distingits concertistes executaren les *sonates en la menor* (op. 105) y en *re menor* (op. 121) del mestre saxó, ostentant en tots els temps de les meteixes, un complert domini de la tècnica y un bon gust en la dicció digne dels més calurosos elogis.

El cicle Schumann ha sigut pera l'Associació musical de Barcelona una serie d'èxits y pera'ls que hi han assistit una deu de fon-des emocions artistiques.

Hem rebut el programa (redactat en castellà) de les festes celebrades a Vilanova y la Geltrú desde'l dia 3 fins al 8 del present. S'anuncia, entre altres coses de broma, l'arribada de S. M. Carnestoltes, una cavalcada, valls de disfresses y sortida de la joyosa *Comparsa del Vidalot*. Se veu que'l bon humor (que molts anys duri) s'ha fet rey y senyor de la pintoresca vila marítima.

Publicacions rebudes:

Escuela española de canto, método de enseñanza, por Ramón Torras. S'ha publicat la segona edició d'aquesta important obra d'ensenyança de cant. El senyor Torras Florensa exposa'ls mètodes que més útils considera a la educació dels cantants, mètodes conformes ab les teories modernes. El mestre To-

rras es dels qui creuen (proba de que coneix a fons la materia exposada), el *drama musical de declamació cantada* destinat a substituir la vella òpera.

Mil y una Curiosidades. La casa Victor ha publicat un nou volum d'interessants narracions, seguint la serie començada ab tant d'èxit. Se llegeixen en l'obreta, relacions de coses poch conegudes, destinades a vulgarisar tota mena de coneixements. Preu, 2 rals.

Misión Comercial de Viajantes Españoles a las Repúblicas del Plata. Bases de la expedición. Fulla interessant, que recomanem a les cases de comerç que vulguin ésser representades per dita Missió.

El Agua.—Sus aplicaciones a la agricultura.—Sus caracteres y propiedades.—Papel que desempeña en la vegetación.—Manantiales.—Procedimientos para descubrir aguas subterráneas.—Pozos y minas.—Pozos artesianos.—Reposición forestal para normalizar las corrientes.—Aforos.—Riegos.—Canales.—Pantanos.—Maquinaria para elevar agua.—Medios para aminorar los efectos de las inundaciones, por Guillermo J. de Guillén-García.

La llibreria d'en Francisco Puig acaba de publicar aquesta obra en la que hem pogut apreciar veritables condicions d'importancia y utilitat práctica, per qual motiu la recomanem als nostres agricultors. Preu 10 pessetes.

Lo Pardal, cançó popular catalana. Música, poesia y notes. N.º XL. Preu, 10 cèntims.

JOVENTUT

SETMANARI CATALANISTA

Els treballs se publiquen baix la exclusiva responsabilitat de sos autors.

No s'admeten els que no s'én inèdits.

No's tornen els originals.

Se donarà compte de les obres rebudes en aquesta redacció, y de les que ho mereixin se'n farà crítica.

Preus de suscripció:

CATALUNYA:	Un any.	8	Pesettes.
	» Mitj any.	4'50	»
	» Trimestre.	2'25	»

ALTRES REGIONS D'ESPANYA:

	Un any.	9	»
ESTRANGER:	Un any.	10	Franchs.
Número corrent.		20	Cèntims.
	» atrassat, ab folletins.	40	»
	» sense folletins.	25	»

El número corrent no's ven sense folletins.

Fidel Giró impressor. — Carrer de Valencia, 233